

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 32

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 23. august 1947

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

21 árg.

Formar og í royndum.

Holmgongan millum Sjálfstýri og Samband hevur hesi nógvu ár verið so hörð, at tað er ilt hjá tí eina partinum at taka við nókrum, sum hin parturin heldur toililiga gott um. Tær ymisku áskoðanir um øll føroysk national mál eru tí nú vorðnar so hvestar, at tær í øllum standa hart móti hvørjum øðrum og kunna ikki semjast.

Sjálfstýrissinnaðum monnum í Føroyum man mest býða í móti formurin, orðalagið, hella uppskotið hevur, ið menn eru komnir aftur við úr Danmark.

Tað verður sagt, at eftir tí eru vit bert sum áður ein landslutar í danska ríkinum við onkrum lómum serrættindum, ið Danskurin, so brátt hann vil kann taka frá okkum.

Reglurnar eru eisini so hálar, verður hildið, tað er sum tað verður givið við einari hondini og tikið aftur við aðrari. Vit hava fingið byrður, útreiðslur, at bera; men Danir sita og ansa keldunum, hadani inn-tøkurnar til útreiðslur landsins skulu renna.

Hetta verður flutt fram frá móttøðumonnum uppskotsins.

Men tá ið vit nú kaldliga og sáttliga fara at kanna reglurnar í tí, kundi so ikki hugsast, at ikki-loysingarmenn finga okkurt burtur úr tí?

Tað eru nú so nógv fólk, ið gera nógv burtur úr formum, skipanum, lógarreglum. Lógarreglur eru, og tær skulu vera sjálvandi, men tað er so ógvuliga ymiskt sum arbeiðt kann verða undir og í lógarreglum.

Tað eru statsformar, ið eru ógvuliga frisinnaðir viðvikjandi lógum, grundlógum, sum tey so hátíðarlíga nevna tað; hesar statsformar gera ógvuliga lítið av at seta fastar lógarreglur, teir lata al oftast hitt livandi lívið, veruleikan, skapa lógarreglurnar. Og eru lógarreglur ikki í lagi, samsvara tær ikki við tey krøv, sum lívið setir, so fara menn út um tær, so bróta teir formarnar.

Viðvikjandi hesum stjórnaruppskoti Danir hava lagt fram fyri Føroyingar at taka stóðu til, so fer mest at standa á, hvussu

tað fer at roynast, hvørjir menninir verða, ið fara at stjórna landinum eftir tí.

Vit skulu hava samarbeiði við Danir, vit skulu hava mál til felags við Danir, og mest man fara og standa á, hvussu sinnalagi á teimum Føroyingum fer at verða, ið skulu standa á odda í hesum samarbeiði, sum tjóðin lítur tey ymisku mál upp í hendi — í stuttum sagt: hvørja »linju«, hvørja rás, menn fara at halda, fara at ganga: um teir ganga føroyska ella danska rás.

Tað er so mikið sum frivilligt skal vera. Føroyingar standa í tviningum og roynt er at koma báðum pørtum til mótis, báðir partar hava fingið eftirlæti.

Bæði málini t.d., føroyskt og danskt, kunna verða nýtt í øllum fórum her á landi. Tá ið henda reglan skal roynast, so fer at valdast um, hvat mál maður ella menn vilja nýta. Alkunnugt er, at nógvir Føroyingar vilja ikki nýta sitt móðurmál heima hjá sær sjálvum (summir kanska duga ikki enn at nýta tað) teir hava løyvi at nýta danskt mál, og fara kanska eisini at gera tað. Men hitt livandi lívið gnagar hesa regluna av. Ungdómurin flestur vil nýta móðurmálið. Hann heldur tað vera náttúrligt og við honum kemur eisini móðurmálið til at njóta tey náttúrligu og sjálvsagdu rættindi.

Á sama hátt við flagginum. Rættur er at nýta bæði flöggini, og so valdast um maður er dansksinnaður, er hann tað, nýtir hann danskt flagg, er hann føroysksinnaður nýtir hann føroyskt flagg. Alt hetta er ein at rópa »innari« kollvelting. Ein kollvelting, eitt sinnalagsskifti, sum má alast fram í fólkinum, at um vit nú eru í samarbeiði og í felagsskapi við eitt frændafólk, at vit so ikki tveita okkum sjálv burtur men halda áfram at livga um og fremja okkara egna.

Á sama hátt við útlandsviðurskiftum. Vit hava úttanríkismál til felags við Danir, vit sleppa at seka menn á sendimannastovur teirra, vit sleppa eisini at senda vinnumálsnevndir, sum í samráð við danskar

sendimenn kunna tingast við útlandið. Eru so hesir menn, ið umboða tjóðina, rættir menn, ið ganga føroyska rás og ikki játta øllum, tá kunna teir eisini fremja góð tjóðarmál.

So státt kann sigast, at formar og reglur kunna loysast upp og missa alla tynjandi meg, bara tað eru friir menn, ið standa skulu á odda, friir og málvisir í orðum og gerðum — og heldur ikki heftir av smáligum illtanka.

H. E. Slaymaker, bretskur konsul

Nú harra Slaymaker, bretski konsulin ið verið hevur í seinastu árinum í Føroyum, er við at fara og taka við álitisstarvi aðrastaðni í verðini, fari eg at loyva mær at heilsa og takka honum alment fyri starv sitt her á landi.

Tað er ilt at vera almennur umboðsmaður. Hjá mongum, um ikki hjá teimum flestu, ber ikki til. Men so mikið betri kennist tað, tá ið ein so mótir manni ella kvinnu, ið veruliga við hegni, dugnaskapi og skiljan av menniskjunum, ein er komin at arbeiða ímillum, fær arbeiði sitt at fella og bera væl í lag.

Av tí, sum eg havi haft at gera við harra Slaymaker konsul kann eg vátta, at hann hoyrði til ímillum teir heppnu umboðsmenninar, ið vunnu fólksins álit og styrkti gomul og knýtti nýggj bond millum sitt land og landið, hann var komin til.

Tað stóð ikki á honum, hansara viðmælum og um-

Lastvognskoyring

Anton Arge (y) Húsabrugv

Tlf. 443

mælum, tá ið heitt varð á Bretastjórn. Eg hevði ta sterku kenslu av, at hann ikki bara gjörði skyldu sína, men altíð nakað aftrat, tað ið setur mannin framúr, skapar honum háseti í eins minni og umdömi.

Við tókk fyri tíðina, tygum harra konsul gistu okkara land, heilsa eg og fleiri við mær tygum við skaldinum:

»Fær væl og happadrúgvur —
og alt tygum gangist væl!«

Á Tveroyri, 18/8 1947.

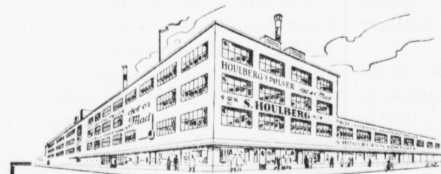
P. M. Dam.

Nú stendur í boði.

Tilboð frá Danastjórn, um ein ordning Føroya og Danmarkar millum er nú, á øðrum sinni, til viðgerð á Lögtingi.

Fyri teir politisku flokkar, sum aldri hava ynskt skíla frá Danmark — men sum harimóti hava sett sær sum mál at skapa eitt radikalt forhold til Danmark, lagað eftir veruligum almennum føroyskum viðurskiftum — má tilboðið frá Danastjórn sigast at innibera flestu möguleikar fyri eini hollari framtíðarskipan fyri Føroyar.

Hetta er hugsan teirra, sum hava sæð, at Føroyingar, stjórnarlíga, máttu leggja um á annan

Vit levera

KJØT-PYLSUR-FLESK
OG KONSERVES

i allar bestu kvalitetum.

Umboð:

Otto Jacobsen
Vestmanna

S. HOULBERG A/S

Fedeverar - Pølser - Leverpostej og Konservesfabriker

KØDBYEN

Statskontrol 352

KØBENHAVN